

Advies van de Stuurgroep Ingrepen Pluimvee over de mogelijkheden voor het achterwege laten van het behandelen van de achterste teen van hanen

April 2025

Samenvatting advies

Per 1 juli 2025 loopt de vrijstelling af van het wettelijk verbod op het verwijderen van een deel van de achterste teen bij mannelijke kippen bestemd voor de fokkerij, waarvan de nakomelingen gewoonlijk worden gehouden voor de menselijke consumptie. De Stuurgroep Ingrepen Pluimvee concludeert dat, hoewel onderzoeksresultaten mogelijkheden lijken te bieden, op dit moment nog onvoldoende onderzoeksresultaten bekend zijn om vanuit dierwelzijnsoogpunt op dit moment het verwijderen van een deel van de achterste tenen bij hanen verantwoord achterwege te laten. Daarom **adviseert de Stuurgroep de minister van LVN om het verbod op deze ingreep uit te stellen tot en met 30 juni 2028.**

Inleiding

In december 2022 is door de minister van (toen) Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een tijdelijke vrijstelling verleend tot 1 juli 2025 voor het wettelijke verbod op het verwijderen van een deel van de achterste teen bij mannelijke kippen bestemd voor de fokkerij, waarvan de nakomelingen gewoonlijk worden gehouden voor de menselijke consumptie. De ingreep aan een deel van de achterste teen van hanen (bestemd voor de fokkerij) wordt uitgevoerd om te voorkomen dat de haan met de nagels van zijn achterste tenen de hen beschadigt bij het treden van de hen. De hen kan daardoor (ernstige) huid- en veerbeschadigingen oplopen die pijnlijk zijn en in sommige gevallen kunnen leiden tot de dood.

De huidige vrijstelling was gebaseerd op een advies van de Stuurgroep Ingrepen Pluimvee van november 2022 (zie bijlage). Dat advies ging ervan uit dat (positieve) onderzoeksresultaten beschikbaar zouden komen en het benodigde aangepaste management door de pluimveehouders tijdig geïmplementeerd zou kunnen worden.

Huidige stand van zaken

De Stuurgroep Ingrepen Pluimvee heeft nu opnieuw de balans opgemaakt. Vastgesteld is dat het onderzoek naar de mogelijkheden om deze ingreep achterwege te laten helaas langer duurt dan was voorzien. De oorzaak was gelegen in het zoeken naar voldoende pluimveehouders die in het onderzoek wilden meedoen, het moment waarop pluimveehouders met een nieuw koppel kippen in het onderzoek konden instappen en vervolgens de looptijd van de monitoring van die koppels zelf. Dit bij elkaar heeft aanzienlijk meer tijd gevraagd dan was voorzien. Het onderzoek is nog niet afgerond en er zijn onvoldoende resultaten beschikbaar op basis waarvan een verbod op de ingreep verantwoord kan ingaan.

De afgelopen jaren hebben pluimveehouders met 31 koppels op hun bedrijf meegedaan in de praktijkproeven van Wageningen Livestock Research (WLR). De pluimveehouders zijn gemotiveerd om de behandeling achterwege te laten. Het is echter in het belang van de dieren dat alle pluimveevermeerderders deze stap kunnen zetten. Zo ver is het nog niet. Daarbij komt dat een mogelijk negatief effect bij het achterwege laten van de ingreep een veel groter aantal dieren treft (namelijk de hennen in een koppel) ten opzichte van het aantal dieren dat de ingreep ondergaat

(de hanen in het koppel – verhouding ongeveer één op acht). Om de ingreep te verbieden moet het daarom wel zeker zijn dat de ingreep verantwoord achterwege kan worden gelaten.

Het onderzoek dat wordt uitgevoerd heeft betrekking op het monitoren van het effect van additioneel aangepast management op het houden van hanen met onbehandelde tenen. In het project wordt het hanenmanagement op praktijkbedrijven met hulp van onderzoekers van WLR aangepast, om onbehandelde hanen succesvol te kunnen houden. Daarbij wordt een palet aan managementmaatregelen toegepast, zoals minder hanen opzetten, het lichaamsgewicht van de hanen op een lager niveau houden en een lagere lichtsterkte in het begin van de legperiode. Het praktijkonderzoek is in volle gang en nog niet afgerond. De Stuurgroep ziet op basis van de voorlopige resultaten vooruitgang en heeft goede hoop dat deze ingreep over enkele jaren verantwoord achterwege gelaten kan worden. Het onderzoek laat tot nu toe zien dat het achterwege laten van een behandeling aan de achterste teen bij de hanen, een tot 10% lagere uitval tijdens de opfokperiode geeft. Dit komt vooral door een lager aandeel hanen dat pootproblemen heeft. Het toepassen van de individuele managementmaatregelen lijkt gedeeltelijk te helpen in het voorkomen van een slechter verenpak en beschadigingen bij de hennen. Alle maatregelen (lager percentage hanen, lager lichaamsgewicht hanen en lager lichtniveau) gezamenlijk toepassen geeft mogelijk de grootste garantie voor een koppel hennen met een goed verenpak en minder beschadigingen.

Export

De in Nederland gevestigde fokbedrijven en exportbroederijen leveren een aanzienlijk deel van het (fok)pluimvee in de ons omringende landen en vele andere bestemmingen in de rest van de wereld. Nederland loopt als gidsland voorop in het verbeteren van dierenwelzijn. Daarin past het streven om onbehandelde dieren te houden.

Eendagskuikens worden naar alle EU-landen en landen buiten de EU geëxporteerd (derde landen). Een verbod op de behandeling van de achterste tenen bij hanen in Nederland bij kuikens bestemd voor export zal leiden tot een toename van deze behandeling (op latere leeftijd) in andere landen, waarmee per saldo het dierenwelzijn niet wordt gediend. De Stuurgroep vindt een dergelijk effect in het buitenland, vanuit het streven om dierenwelzijn in Nederland te verbeteren, zeer onwenselijk. Op korte termijn zijn geen vergelijkbare eisen ten aanzien van deze ingreep te verwachten in derde landen en zelfs niet in vele EU-landen.

Advies

Op basis van de huidige stand van zaken adviseert de Stuurgroep de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) om de vrijstelling voor het verwijderen van een deel van de achterste teen bij mannelijke kippen bestemd voor de fokkerij te verlengen tot 1 juli 2028.

De Stuurgroep zal uiterlijk 1 juli 2027 een tussenevaluatie opleveren, en zet zich ervoor in om het jaar daarna te benutten als leerjaar voor pluimveehouders en dan zo veel mogelijk koppels met onbehandelde hanen in de praktijk te stimuleren. Hiertoe zal onder andere proactieve communicatie over het aanstaande verbod en het palet van managementmaatregelen worden ondernomen. Er is vertrouwen dat op die wijze in juli 2028 de ingreep voor het in Nederland gehouden pluimvee dan verantwoord achterwege kan worden gelaten.

Bij de tussenevaluatie in 2027 wordt gezien of het mogelijk en verantwoord is om de behandeling van de achterste teen ook voor kuikens die bestemd zijn voor de export achterwege te laten.

Samenstelling en werkwijze Stuurgroep

De Stuurgroep Ingrenen Pluimvee bestaat uit vertegenwoordigers van de pluimveesector (LTO Nederland/ Nederlandse Organisatie Pluimveehouders (LTO/NOP), Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP), Centrale Organisatie van Broedeieren en Kuikens (COBK)), Dierenbescherming en het Ministerie van LVVN. De Stuurgroep wordt geadviseerd door onderzoekers van Wageningen Livestock Research (WLR). Het doel van de Stuurgroep is om te beoordelen wanneer ingrenen bij pluimvee op basis van dierenwelzijn verantwoord achterwege

gelaten kunnen worden, daarover de minister te adviseren en onderzoek te laten uitvoeren dat daaraan bijdraagt. Dat betekent het maken van een afweging tussen aan de ene kant gevolgen voor het dierenwelzijn bij het achterwege laten van de ingreep en aan de andere kant gevolgen voor het welzijn bij het toepassen van een ingreep. Deze afweging wordt gemaakt voor alle in Nederland gehouden pluimvee, maar ook voor alle pluimvee (eendagskuikens) dat vanuit Nederland naar andere landen wordt geëxporteerd.